

Datum
2026-03-26

Adress

Diarienummer
TN-2026-1079

Yttrande

Till
Stadskontoret

Remiss avseende betänkandet *En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden (SOU 2025:122)*, STK-2026-36

Tekniska nämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Yttrande

Tekniska nämnden lämnar nedan synpunkter på de frågor som bedöms vara relevanta för nämndens ansvarsområde. Rubrikerna är numrerade i enlighet med betänkandets rubriker.

3.7.3. Ny instansordning för ärenden och mål enligt plan- och bygglagen

Tekniska nämnden avstyrker förslaget. Förslaget bedöms tillsammans med förslag om andra förändringar (se under rubriken *4.6.3 Dispensgrunderna för prövningstillstånd i mark- och miljödomstolen begränsas*) leda till en kraftig begränsning för både enskild och allmän part att få sin sak överprövad. Att länsstyrelsen försvinner ur instansordningen bedöms leda till en försämrad lokal anknytning, med hänvisning till att mark- och miljödomstolarna bara finns på fem orter i landet. Även om det idag framstår som något avvikande att en förvaltningsmyndighet ingår i instanskedjan för överklagande av kommunala beslut kan det ifrågasättas om borttagande av länsstyrelsen ur instansordningen faktiskt kommer att leda till en mer effektiv överprövning. Detta bl.a. med hänvisning till att många mål som överprövas av länsstyrelsen inte överklagas vidare. Länsstyrelserna utgör således en avlastning för mark- och miljödomstolarna.

3.7.4. Ny instansordning för ärenden och mål enligt miljöbalken

Tekniska nämnden avstyrker förslaget. Förslaget bedöms tillsammans med förslag om andra förändringar (se under rubriken *4.6.3 Dispensgrunderna för prövningstillstånd i mark- och miljödomstolen begränsas*) leda till en kraftig begränsning för både enskild och allmän part att få sin sak överprövad. Att länsstyrelsen försvinner ur instansordningen bedöms leda till en försämrad lokal anknytning, med hänvisning till att mark- och miljödomstolarna bara finns på fem orter i landet. Även om det idag framstår som något avvikande att en förvaltningsmyndighet ingår i instanskedjan för överklagande av kommunala beslut kan det ifrågasättas om borttagande av länsstyrelsen ur instansordningen faktiskt kommer att leda till en mer effektiv överprövning. Detta bl.a.

med hänvisning till att många mål som överprövas av länsstyrelsen inte överklagas vidare. Länsstyrelserna utgör således en avlastning för mark- och miljödomstolarna.

4.6.3. Dispensgrunderna för prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen begränsas

Tekniska nämnden avstyrker förslaget.

Förslaget utgår från att *prövning* sker i tre instanser:

1. myndighet eller kommunal nämnd,
2. mark- och miljödomstol och
3. Mark- och miljööverdomstolen.

Detta avviker från hur överprövning generellt ser ut för myndighetsbeslut, som i regel kan *överprövas* i tre instanser:

0. myndighet eller kommunal nämnd
1. förvaltningsrätt,
2. kammarrätt och
3. Högsta förvaltningsdomstolen.

En enskild som är missnöjd med t.ex. ett beslut om ekonomiskt bistånd kan därmed överklaga sitt beslut till upp till tre instanser.

Att länsstyrelsen stryks som överklagandeinstans kombinerat med att dispensgrunderna i Mark- och miljööverdomstolen begränsas kommer för frågor som saknar prejudikatvärde att innebära att den som är missnöjd med ett beslut enbart kommer att kunna få sin sak överprövad i mark- och miljödomstol. Då det i regel bör vara en enskild som överklagar ett myndighetsbeslut till mark- och miljödomstol, kommer tillsyns- och prövningsmyndigheter normalt sett aldrig kunna överklaga en ändring av deras beslut utan att frågan har prejudikatsvärde eller att det finns synnerliga skäl för prövningen. Detta ställer mycket höga krav på mark- och miljödomstolarnas prövning.

Sammantaget bedömer Tekniska nämnden att konsekvenserna av beslutet begränsar den enskildes möjlighet att tillvarata sin rätt i förhållande till de vinster som föreslaget antas medföra.

6. Avgift för överklagande

Tekniska nämnden avstyrker införande av avgift för överklagande till mark- och miljödomstol. Motsvarande avgift för överklagande av andra typer av myndighetsbeslut finns inte i svensk rätt, och det är svårt att förstå varför just ärenden inom mark- och miljöområdet bör omfattas. Risken enskilda avstår från att få sin sak prövad på grund av att den är förenad med en avgift bör anses väga tyngre än de eventuella effekter en avgift bedöms medföra.

6.7.3. Ny avgift vid överklagande till mark- och miljödomstol och Mark- och miljööverdomstolen införs

Tekniska nämnden avstyrker införande av avgift för överklagande till mark- och miljööverdomstolen. Motsvarande avgift för överklagande av andra typer av myndighetsbeslut finns inte i svensk rätt, och det är svårt att förstå varför just ärenden inom mark- och miljöområdet bör omfattas. Risken att en avgift kan medföra att enskilda avstår från att få sin sak prövad bör anses väga tyngre än de eventuella effekter en avgift bedöms medföra.

7. Tidsfrister för handläggningen av överklaganden

Tekniska nämnden tillstyrker förslaget om införande av tidsfrister för handläggning av överklaganden där huvudförhandling eller sammanträde hållits. Förslaget kan visserligen leda till att dessa mål behöver prioriteras över andra mål och att domstolarna får svårigheter att hålla tidsfristen om det i sent skede framkommer behov av komplettering. Kravet medför dock sannolikt ett behov för domstolarna att innan huvudförhandling eller sammanträde vara väl insatta i utredningen och att utöva en tydlig processledning. Detta bedöms vara positivt för förutsebarheten för handläggning i mark- och miljödomstolen.

8.7.4. Samrådsprocessen vid planläggning i detaljplan förtydligas

De föreslagna ändringarna bedöms öka förutsägbarheten vid samrådet. Tekniska nämnden tillstyrker förslaget.

8.7.5. Samrådskretsen vid planläggning i detaljplan begränsas

Tekniska nämnden avstyrker förslaget. Begränsningen av samrådskretsen kan leda till en lägre delaktighet i planprocessen. Det är tveksamt om de eventuella vinster i effektivitet som ändringen kan medföra väger upp den försämring av den demokratiska förankringen som blir en följd av att dessa grupper inte längre skulle ingå.

Vidare är ett av syftena med samråd att inhämta kunskap. En följd av att begränsa samrådskretsen kan innebära att relevant information inte kommer till planmyndighetens kännedom.

8.7.6 Bestämmelse om plankostnadsavtal införs

Tekniska nämnden tillstyrker förslaget.

8.7.7 Bestämmelserna om krav på utredning vid planläggning bör inte ändras

Tekniska nämnden tillstyrker förslaget. Det är positivt om det blir tydligare vilka utredningar som ska krävas i detaljplanering och vilken omfattning dessa förväntas ha. Därför tillstyrks förslag om att Boverket ska få i uppdrag att ta fram en ny samlad vägledning om detaljplaneprocessen och vilka utredningar som bör krävas beroende på ändamålet med planen och platsens förutsättningar.

Ordförande

Andréas Schönström

Förvaltningsdirektör

Tobias Nilsson